

УДК 351.77:338.24(477)

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-3-17>

РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ: ЯК ДОСЯГТИ СТАЛОГО ЕФЕКТУ?

Г. В. ДУГІНЕЦЬ

доктор економічних наук, професор;

Є. І. ЖУК

здобувачка освітнього ступеня «магістр»,

Державний торговельно-економічний університет

Анотація. *Мета статті полягає в ідентифікації ролі та результативності МТД у процесі відновлення України в умовах війни та у післявоєнний період, з акцентом на виявлення підходів, які здатні забезпечити її довгострокову стійкість. Методика дослідження. Аналіз нормативно-правових актів, кейс-метод вивчення практик залучення громад до реалізації проєктів, а також аналіз використання цифрових інструментів моніторингу. Результати. Здійснено дослідження ролі міжнародної технічної допомоги (далі МТД) у процесі воєнного та післявоєнного відновлення України в умовах глибокої економічної та соціальної кризи, спричиненою російською агресією. Надано відповідь на питання чи здатна така допомога забезпечити не лише короткострокову підтримку, а й стати чинником довготривалого розвитку країни. Практична значущість результатів дослідження. Отримані результати підтвердили потребу переосмислення підходів до МТД з акцентом на участі громад і цифровому моніторингу. Подано рекомендації щодо посилення інституційної спроможності та результативності проєктів МТД в Україні.*

Ключові слова: міжнародна технічна допомога, післявоєнне відновлення, інноваційний розвиток, самофінансування, інституційна спроможність, результативність МТД.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. В умовах широко-масштабної збройної агресії проти України та глибоких деструкцій її соціально-економічної, інфраструктурної та інституційної систем, МТД стала ключовим інструментом підтримки стабілізаційних, гуманітарних і відбудовчих процесів. Проте, попри значні обсяги наданої допомоги з боку міжнародних донорів, все більш очевидною стає необхідність переорієнтації підходів від фрагментарних і ситуативних форм втручання до довгострокових стратегій із фокусом на досягнення сталого розвитку. За оновленою оцінкою уряду України спільно зі Світовим банком, Європейською комісією та ООН (2025), загальна потреба у відновленні та реконструкції України після трьох років війни оцінюється у 524 мільярди доларів США [1]. Це майже втричі перевищує номінальний ВВП країни за 2024 рік. Прямі збитки становлять 176 мільярдів доларів США, при цьому найбільше постраждали житловий сектор, транспорт, енергетика, торгівля та освіта. Однак, навіть за наявності значної міжнародної допомоги, дефіцит фінансування у 2025 році очікується на рівні 10 мільярдів доларів [2], що підкреслює необхідність пошуку додаткових рішень: впровадження інноваційних механізмів забезпечення стійкості відновлювальних проєктів. Тобто особливої актуальності набувають питання ефективного використання МТД. Оскільки попри значні обсяги

залучених ресурсів, результативність МТД викликає суперечки. Її вплив значною мірою залежить від обраних механізмів впровадження, прозорості управління та здатності національних інституцій не лише приймати допомогу, а й інтегрувати її у довгострокове стратегічне планування. В умовах нестабільності це є одним з найважливіших викликів як для міжнародних партнерів, так і для національних бенефіціарів/реципієнтів.

Також варто звернути увагу на історичну унікальність МТД в Україні під час війни, а можливо навіть глобальну еволюцію МТД загалом. Адже якщо проаналізувати МТД під час війни на Балканах (1991–1999), то основною формою допомоги була гуманітарна допомога. Тоді як в Україні масштабна відбудова реалізується паралельно із бойовими діями. І тут мається на увазі не тільки відбудова у віддалених регіонах від лінії фронту, а й у регіонах безпосередньої близькості. Це легко проаналізувати на основі відкритих джерел [3; 4; 5].

Актуальність проблеми також зумовлюється зростаючою конкуренцією за донорські ресурси на глобальному рівні, що вимагає від України розробки результативної моделі стратегічного партнерства з донорами на основі принципів прозорості, результативності та взаємної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження з цього питання, зокрема роботи Ганненко Ю., Паценко С. [6], Антонюк К., Антонюк Д., Бухаріної Л. та Шишкіна В. [7], аналізують еволюцію МТД в Україні та підкреслюють

важливість її інтеграції у національні стратегії розвитку. Дослідження Беззубка Б. та Беззубка Ю. [9] підкреслюють важливість розробки механізмів самостійності бенефіціарів після завершення донорських проєктів. В свою чергу Сисоєнко І. та Карлюка Д. в своєму дослідженні здійснили моніторинг проєктів МТД за участі Міністерства фінансів України за 2019–2021 роки [10].

Вивчення зарубіжного досвіду розширює аналітичну базу дослідження. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) наголошує на необхідності забезпечення результативності, ефективності та стійкості технічної допомоги через посилення участі місцевих громад [11]. Аналітичні доповіді Світового банку (World Bank, 2022) підкреслюють важливість інтеграції допомоги у національні інституційні структури для мінімізації зовнішньої залежності [12].

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є ідентифікація ролі та ефективності МТД у процесі відновлення України в умовах війни та у післявоєнний період, з акцентом на виявлення підходів, які здатні забезпечити її довгострокову стійкість. Особливу увагу приділено інтеграції механізмів самофінансування, стратегій виходу та зміцнення інституційної спроможності як ключових умов для сталого впливу МТД.

Основні обмеження пов'язані з обмеженим доступом до повних фінансових даних щодо окремих проєктів та об'єктивною складністю оцінки довгострокового впливу МТД в умовах триваючих воєнних дій. З впевненістю можна сказати, що це є складною задачею і для багатьох донорів/виконавців проєктів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження МТД треба починати з аналізу її змістовного наповнення як наукової категорії, його основних характеристик, мети, форм та механізмів реалізації. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 153 від

15.02.2002 р., МТД визначається як «фінансові та інші ресурси й послуги, що надаються донорами на безоплатній основі відповідно до міжнародних договорів України з метою підтримання економічного та соціального розвитку» [13]. Додатково важливим документом є Закон України «Про міжнародні договори України» [14], який встановлює юридичні рамки співпраці.

Зазначимо, що еволюція сутності та цілей МТД тісно пов'язана з глобальними процесами розвитку після Другої світової війни. Спочатку допомога була спрямована на відновлення зруйнованої Європи (план Маршалла), а згодом стала інструментом розвитку країн, що розвиваються. І Україна активно інтегрувалася в систему міжнародної допомоги саме після здобуття незалежності у 1991 році.

Станом на 2025 рік основними донорами МТД для України є Європейський Союз, Сполучені Штати Америки, агентства ООН, Світовий банк та інші міжнародні фінансові інституції (табл. 1). У контексті міжнародної допомоги результативність підтримки залежить не лише від обсягу фінансування, а й від методів його впровадження. Як зазначають Dunst et al [15], успішні зміни потребують стратегічної технічної підтримки, що може бути застосовано й до допомоги Україні.

Незважаючи на значний обсяг донорської підтримки, існують суттєві виклики:

1. Інституційні та адміністративні обмеження: впровадження проєктів МТД вимагає погодження і активної взаємодії з державними органами, що інколи затягує процес реалізації. Часті кадрові зміни в органах влади обумовлюють зміну пріоритетів, що, у свою чергу, ускладнює сталість та послідовність у впровадженні проєктів. Крім того, статистичні дані представлені на офіційних ресурсах не є повними та вичерпними, що не дає змоги надати правильну оцінку результативності МТД Україні.

2. Фінансові та економічні обмеження: багато проєктів функціонують лише за рахунок донор-

Таблиця 1

Розподіл обсягів МТД від партнерів, 2025

Міжнародний партнер з розвитку	Сума фінансування, млн. дол	Кількість проєктів
США	5588.4	378
ЄС	904.74	119
Японія	832.45	39
Німеччина	785.5	21
МБРР	421.62	20
Великобританія	347.04	19
Швейцарія	179.76	18
Канада	88.76	17
ЄБРР	83.0	14
Швеція	53.78	12
ЄІБ	51.42	10

Джерело: складено авторами за [16]

ських коштів і не мають механізмів для самофінансування в майбутньому. Відсутність чітко визначеної “exit-strategy” обмежує довгостроковий вплив таких ініціатив і створює ризики згорання діяльності після завершення донорської підтримки.

3. Політичні та безпекові: безпекова ситуація в регіонах бойових дій обмежує можливості реалізації проєктів, особливо у сфері інфраструктури та соціального захисту. Відновлена інфраструктура зазнає повторних руйнувань.

У ширшому контексті МТД є не лише інструментом економічної підтримки, а й важливим засобом реалізації політики «м'якої сили» (soft power). Відповідно до концепції, запропонованої Джозефом Наєм у 1980-х роках, м'яка сила полягає у здатності впливати на поведінку інших країн через привабливість цінностей, культури та політичних інститутів, а не через примус або фінансові важелі [17]. Допомога, спрямована на підтримку демократії, розвитку громадянського суспільства, освіти та інфраструктури, стає важливим інструментом формування позитивного міжнародного іміджу країни-донорки та зміцнення стратегічних партнерств.

Аналітичні дані свідчать, що 11 із 15 найбільших торговельних партнерів США були колишніми реципієнтами міжнародної допомоги [18], що підкреслює стратегічну вагу «м'якої сили» у формуванні довготривалих економічних та політичних зв'язків. Таким чином, міжнародна допомога дозволяє країнам-донорам впливати на глобальні процеси через створення стабільних партнерських відносин, що також відзначається у дослідженнях Дугінець Г. і Ніжейко К., які аналізували підхід Д. Фаріаса [8].

М'яка сила, зокрема у формі МТД, нерідко поєднує політичні, культурні та економічні аспекти впливу (табл. 2). Допомога виступає не лише як форма підтримки, але й як інструмент для формування нових ринків, просування власних стандартів, брендів і моделей управління. Часто країни-донори, надаючи фінансування, керуються також внутрішньо політичними та економічними міркуваннями.

Таблиця 2

Мета та пояснення механізмів впливу через МТД

Мета	Пояснення механізму впливу
Підтримка власних компаній	Допомога «обертається» в економіці донора.
Створення робочих місць	Закордонні проєкти створюють роботу для інженерів, експортерів.
Довіра платників податків	Легше обґрунтувати зовнішні витрати перед суспільством.
М'яка сила та ринок	Закріплення стандартів і політичного впливу.

Джерело: складено авторами

Такий підхід відомий як “tied aid” або “home country benefit”. Попри поширену критику за потенційне зниження результативності допомоги, ця практика залишається звичною в міжнародному розвитку.

Враховуючи ці реалії, Україна може формувати власну стратегічну політику у сфері МТД, спрямовану на те, щоб міжнародна допомога не лише вирішувала поточні кризи, а й підживлювала внутрішню економіку, сприяла зайнятості та розвитку власного експертного потенціалу. Особливо, якщо взяти до уваги сьогоденні і майбутні виклики, які постають і будуть поставати перед світом. Один з прикладів це цьогорічні відключення світла в Португалії і Іспанії і реальний досвід в подоланні кризи, який Україна вже запропонувати для вирішення цього виклику [19]. Також варто приділяти більше уваги досвіду розмінування, який довелося здобути ДСНС та Збройними Силами України. На даний момент саме вони є найбільш досвідченими в сучасному світі у цій сфері.

Не можна обійти увагою припинення фінансування USAID, яке значно вплине на проєкти в Україні. Ця інституція була одним із ключових донорів для України, підтримуючи реформи, розвиток інфраструктури, охорону здоров'я та інші критичні сфери (рис. 1).

Скорочення обсягів фінансування USAID може призвести до зупинки або уповільнення реалізації багатьох важливих проєктів. Це, у свою чергу, може викликати ряд негативних наслідків:

– Економічні виклики: зменшення обсягів міжнародної допомоги посилює фінансовий тиск на державний бюджет, що ускладнить реалізацію соціальних програм, економічних реформ та заходів з відбудови країни.

– Міграційні ризики: скорочення фінансування може призвести до відтоку кваліфікованих кадрів та посилення міграційних процесів, оскільки значна кількість українців була залучена до реалізації проєктів, підтримуваних USAID.

– Соціальні наслідки: припинення або скорочення програм у сферах охорони здоров'я, освіти та соціального захисту може негативно вплинути на вразливі верстви населення, зменшуючи доступ до базових послуг і поглиблюючи соціальну нерівність. Враховуючи те, що USAID є лише один із основних донорів, можна зробити висновок про значну залежність України від міжнародної допомоги. Це ще раз підкреслює необхідність розробки стратегій поступового зменшення зовнішньої залежності через посилення внутрішньої економічної стійкості, інституційного розвитку та підтримки самофінансування бенефіціарів.

Сталий ефект МТД в Україні неможливий без впровадження інноваційних підходів, спрямованих на посилення автономності бенефіціарів та

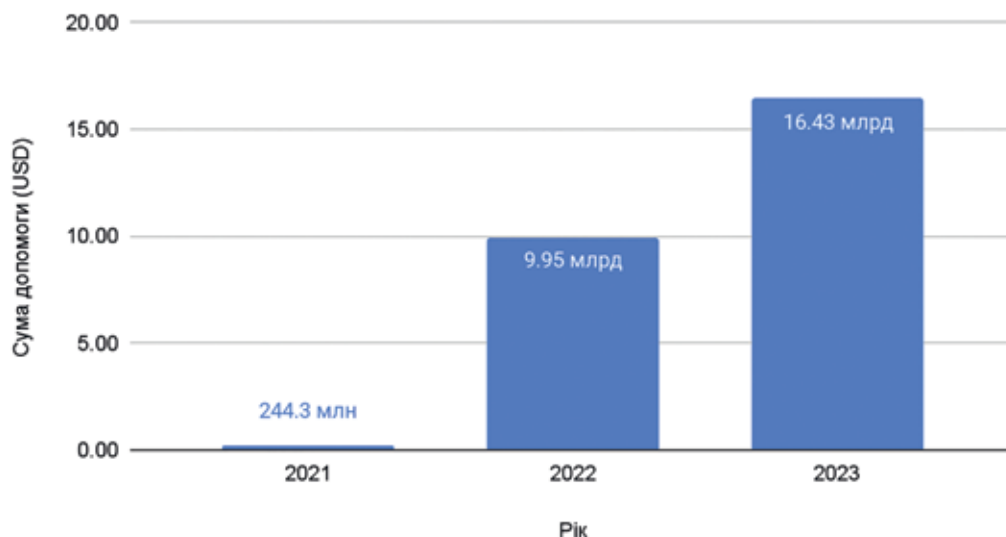

Рис. 1. Допомога USAID Україні по роках, 2021–2023 рр.

Джерело: [20]

підвищення результативності реалізованих проєктів. Основними інструментами для досягнення цієї мети виступають:

1. Механізми самофінансування, що дозволяють забезпечити фінансову стійкість проєктів після завершення донорської підтримки;

2. Стратегії виходу (“exit strategies”), широко розвинуті у практиці USAID та рекомендовані OECD [21], які передбачають поступову передачу відповідальності за проєкти місцевим організаціям з метою забезпечення їхньої довгострокової життєздатності;

3. Цифрові інструменти моніторингу та залучення громад, що сприяють підвищенню прозорості процесів управління міжнародною допомогою.

Ці інноваційні підходи формують основу для розробки рекомендацій забезпечення стійкого ефекту МТД в Україні.

Важливою тенденцією сучасного етапу є активізація ролі місцевих громад у процесах післявоєнного відновлення та розвитку. Згідно з дослідженням CEE Bankwatch Network [22], міжнародна допомога має бути більш доступною для муніципалітетів і громад, які безпосередньо відчувають наслідки війни. Локальні ініціативи повинні отримувати пряме фінансування та брати активну участь у визначенні пріоритетів і реалізації проєктів відбудови.

Крім того, згідно з висновками CEE Bankwatch Network [23], уже на етапі реалізації проєктів необхідно закладати механізми розвитку фінансової та інституційної самостійності громад. Такий підхід сприятиме довготривалій стійкості результатів допомоги та поступовому зниженню залежності України від зовнішнього фінансування в майбутньому.

Зазначимо, що в Україні реалізується низка проєктів у межах МТД, які надають гранти для розвитку малого бізнесу та проводять навчальні програми з перекваліфікації населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Такі ініціативи сприяють довгостроковій результативності МТД. Оскільки вони дозволяють продовжувати використання отриманих ресурсів навіть після завершення зовнішнього фінансування. Наприклад, робота перукарем або відкриття піцерії в майбутньому забезпечує самозайнятим особам можливість самофінансування, що, у свою чергу, позитивно впливає на економіку країни.

Однак інші проєкти, зокрема ті, що передбачають закупівлю обладнання, можуть мати виклики у довгостроковій перспективі. Наприклад, коли донор фінансує закупівлю медичного обладнання для військових госпіталів, це безперечно покращує якість надання медичних послуг. Проте навіть найсучасніше обладнання має обмежений термін експлуатації та потребує обслуговування чи заміни.

Якщо б було розроблено механізм, за яким послуги для прямих реципієнтів – військовослужбовців – залишалися безкоштовними, а для страхових компаній чи приватних клінік, які не є прямими бенефіціарами військового госпіталю, надавалися на платній основі, це дозволило б акумулювати фінансові ресурси. У майбутньому ці кошти могли б бути використані на ремонт або закупівлю нового обладнання, забезпечуючи його стабільне функціонування без необхідності залучення додаткового зовнішнього фінансування.

Вітчизняні експерти [7; 8] стверджують, що ключовим показником результативності МТД є здатність створених у її межах товарів і послуг продовжувати функціонувати на ринку навіть після

завершення проєкту. Проєкти МТД, що фінансують державні підприємства та сприяють їх модернізації, можуть стати основою для самофінансування в майбутньому, якщо правильно організувати механізми управління та обслуговування цих оновлених потужностей. Однак для досягнення стійкого ефекту важливо, щоб механізми самофінансування були передбачені для всіх типів проєктів МТД, включаючи ті, що не належать до державних підприємств, але сприяють розвитку соціальної інфраструктури, охорони здоров'я, освіти, малого бізнесу тощо.

Отже враховуючі отримані результати та те що, в реаліях 2025 року МТД повинна перетворитися з інструмента екстреного реагування на каталізатор структурної трансформації стає можливим окреслити ключові напрями посилення інституційної спроможності та результативності проєктів МТД в Україні:

– Доцільним є створення єдиного координаційного центру (з цифровим реєстром проєктів), що забезпечить прозорість, усунення дублювання між донорами, а також інтеграцію МТД у національні плани відновлення. Зміцнення спроможності центральних та місцевих органів влади має базуватися на професіоналізації управління проєктами МТД (сертифікація, кадрові резерви, освітні програми).

– Кожен проєкт МТД повинен мати чітко визначену логіко-структурну модель з індикаторами результативності (outputs, outcomes, impact), процедурою моніторингу та механізмами забезпечення сталості після завершення фінансування. Акцент має зміститися з реалізації заходів на досягнення вимірюваного суспільного ефекту.

– МТД має відповідати не лише терміновим потребам, але й національним і регіональним пріоритетам розвитку. Важливо забезпечити відповідність проєктів Цілям сталого розвитку (особливо ЦСР 9, 16, 17) та уникати фрагментації зусиль завдяки міждонорській координації.

– Необхідно інтегрувати механізми передачі результатів проєктів на баланс національних або місцевих структур з відповідним бюджетним супроводом, а також передбачати ex-post оцінювання. Відсутність таких механізмів підриває ефективність навіть добре реалізованих ініціатив.

– Нагальним є оновлення або ухвалення Закону про МТД, що врегулює питання реєстрації, адміністрування, оподаткування та звітності технічної допомоги, з урахуванням принципів прозорості, підзвітності та уніфікації з міжнародними процедурами.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі.

У результаті проведеного дослідження було досягнуто поставлену мету – проаналізувати особливості здійснення МТД в Україні та розробити підходи до її оптимізації шляхом запровадження механізмів самофінансування й посилення інтеграції у національні програми розвитку. Основна гіпотеза про те, що сталий ефект МТД можливий лише за умови створення сприятливого середовища для самофінансування проєктів, їх інтеграції в національні стратегії розвитку, впровадження стратегій виходу та забезпечення прозорості адміністрування, знайшла підтвердження у процесі дослідження.

У ході аналізу було визначено, що ефективність МТД суттєво залежить від рівня залучення місцевих громад на всіх етапах проєктної діяльності та використання цифрових технологій моніторингу. А також, що МТД в Україні має унікальний формат відбудови під час активної фази війни і переживає еволюцію. У майбутньому це може стати основою для формування національної експертизи, яку Україна зможе пропонувати іншим країнам. Перспективи подальших наукових розвідок можна знайти у поглибленому аналізі як покращити цифровізацію процесів моніторингу та оцінки МТД, а також у розробці механізмів поступового зменшення залежності від зовнішнього фінансування через розвиток внутрішніх джерел стійкого економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. World Bank Group. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. 25 лютого 2025. URL: <https://worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
2. Kyiv Independent. Ukraine's facing \$10 billion deficit for reconstruction in 2025. 2025. URL: <https://kyivindependent.com/ukraines-facing-10-billion-deficit-for-reconstruction-in-2025>
3. Будуємо краще майбутнє для харків'ян. Без дати. URL: <https://bit.ly/3YtJjBY>
4. МикВісті. Миколаїв. Без дати. URL: <https://nikvesti.com/amp/news/business/283125>
5. МикВісті. UNOPS відновлює частину багатопверхівок та дворів мікрорайону Ліски у Миколаєві. Без дати. URL: <https://nikvesti.com/news/projects/300915-unops-vidnoviue-chastinu-bagatopoverkhivok-ta-dvoriv-mikrorajonu-liski-u-mykolaievi>
6. Ганненко Ю., Паценко С. Аналіз постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України. *Social Development and Security*, 2024. № 14(6), С. 97–104. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2024.14.6.10>
7. Антонюк К. І., Антонюк Д. А., Бухаріна Л. М., Шишкін В. О. Дуалізм міжнародної технічної допомоги в контексті соціального, фінансово-економічного розвитку та безпеки в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. № 1(28). С. 163–173. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i28.163326>

8. Дугінець Г., Ніжейко К. Міжнародна технічна допомога в повоєнній відбудові України. *Scientia fructuosa*. 2022. № 143(3). С. 36–49. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(143\)02](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(143)02)
9. Беззубко Б. І., Беззубко Ю. І. Напрями підвищення ефективності здійснення міжнародної технічної допомоги в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2022. № 103. С. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-103-02>
10. Сисоєнко І., Карлюка Д. Моніторинг проектів міжнародної технічної допомоги. *Економіка та суспільство*. 2022. № (37). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-5>
11. OECD. *Pathways Towards Effective Locally Led Development Co-operation: Learning by Example*. OECD Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/51079bba-en>
12. World Bank. Elements That Enhance Institutional Capacity Development in World Bank Projects. Independent Evaluation Group, 2022. URL: <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/evaluation-insight-note-elements-enhance-institutional-capacity-development-world-bank>
13. Кабінет Міністрів України. Постанова № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги». 15 лютого 2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text>
14. Верховна Рада України. Закон України № 1906-IV «Про міжнародні договори України». 29 червня 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
15. Dunst C. J., Annas K., Wilkie H., Hamby D. W. Review of the effects of technical assistance on program, organization, and system change. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*. 2019. Vol. 8, № 2. P. 330–343. DOI: <http://doi.org/10.11591/ijere.v8i2.17978>
16. Урядовий портал. Міжнародна технічна допомога. Без дати. URL: <https://www.kmu.gov.ua/mtd-dash-board>
17. NBC News. Donald Trump, Elon Musk, USAID, and the soft power battle with China and Russia. Без дати. URL: <https://www.nbcnews.com/news/world/donald-trump-elon-musk-usaid-soft-power-china-russia-rcna189756>
18. Brookings Institution. What comes after a USAID shutdown? Без дати. URL: <https://www.brookings.edu/articles/what-comes-after-a-usaid-shutdown/>
19. RBC-Україна. Україна запропонувала Іспанії й Португалії допомогу з відновленням електропостачання. 28 квітня 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ukrayina-zaproponuvala-ispaniyi-portugaliyi-1745868501.html>
20. ForeignAssistance.gov. Ukraine: Obligations. 2024. URL: <https://foreignassistance.gov/cd/ukraine/2024/obligations/1>
21. OECD. *Better Criteria for Better Evaluation: Revised Evaluation Criteria Definitions and Principles for Use*. OECD Publishing, 2019. DOI: <https://doi.org/10.1787/15a9c26b-en>
22. CEE Bankwatch Network. Ukrainian Communities at the Forefront of Reconstruction Efforts. 2023. URL: <https://en.ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Ukrainian-communities-at-the-forefront11-2023s.pdf>
23. CEE Bankwatch Network. Rebuilding Ukraine: Funding challenges and solutions for Ukrainian municipalities. 2023. URL: <https://bankwatch.org/story/rebuilding-ukraine-funding-challenges-and-solutions-for-ukrainian-municipalities>

REFERENCES

1. World Bank Group. (2025, February 25). Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. Available at: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
2. Kyiv Independent. (2025). Ukraine's facing \$10 billion deficit for reconstruction in 2025. Available at: <https://kyivindependent.com/ukraines-facing-10-billion-deficit-for-reconstruction-in-2025>
3. Buduiemo krashche maibutnie dlia kharkivian [Building a better future for Kharkiv residents]. Available at: <https://bit.ly/3YtJjBY> (in Ukrainian)
4. NikVisti. (n.d.). Mykolaiv. U Mykolayevi za pidtrymky UNOPS budut' uporyadkovuvaty terytoriyu zhytlovykh kvartaliv [In Mykolaiv, with the support of UNOPS, the territory of residential quarters will be improved]. Available at: <https://nikvesti.com/amp/news/business/283125> (in Ukrainian)
5. NikVisti. (n.d.). Daniya vidnovlyuye chastynu bahatopoverkhivok ta dvoriv mikrorayonu Lisky u Mykolayevi: roboty planuyut' zvershyty navesni [UNOPS is restoring part of the multi-story buildings and yards of the Liski district in Mykolaiv]. Available at: <https://nikvesti.com/news/projects/300915-unops-vidnoviue-chastinu-bagatopoverkhivok-ta-dvoriv-mikrorajonu-liski-u-mykolaievi> (in Ukrainian)
6. Hanneko Y., Patsenko S. (2024). Analiz postachannia mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy Zbroinym Sylam Ukrainy. [Analysis of the supply of international technical assistance to the Armed Forces of Ukraine]. *Social Development and Security*, is. 14(6), pp. 97-104. DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2024.14.6.10> (in Ukrainian)
7. Antoniuk K. I., Antoniuk D. A., Bukharina L. M., Shyshkin V. O. (2019). Dualizm mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy v konteksti sotsialnoho, finansovo-ekonomichnoho rozvytku ta bezpeky v Ukraini. [Dualism of international technical assistance in the context of social, financial, economic development and security in Ukraine]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, is. 1(28), pp. 163–173. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.163326> (in Ukrainian)
8. Duginets H., Nizheiko K. (2022). Mizhnarodna tekhnichna dopomoha v poviennii vidbudovi Ukrainy. [International technical assistance in the post-war reconstruction of Ukraine]. *Scientia fructuosa*, is. 143(3), pp. 36–49. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(143\)02](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(143)02) (in Ukrainian)

9. Bezzubko B. I. & Bezzubko Y. I. (2022). Napriamy pidvyshchennia efektyvnosti zdiisnennia mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy v Ukraini. [Directions for improving the effectiveness of international technical assistance in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya "Ekonomichna" – Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series "Economics"*, is. 103, pp. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2022-103-02> (in Ukrainian)
10. Sysoenko I., Karliuka D. (2022). Monitorynh proektiv mizhnarodnoi tekhnichnoi dopomohy. [The monitoring of international technical assistance projects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-5>
11. OECD. (2024). Pathways towards effective locally led development co-operation: Learning by example. OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/51079bba-en>
12. World Bank. (2022). Elements that enhance institutional capacity development in World Bank projects. Independent Evaluation Group. Available at: <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/evaluation-insight-note-elements-enhance-institutional-capacity-development-world-bank>
13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2002, February 15). POSTANOVA vid 15 lyutoho 2002 r. № 153 “Pro stvorennya yedynoyi systemy zaluchennya, vykorystannya ta monitorynhu mizhnarodnoyi tekhnichnoyi dopomohy” [Resolution No. 153 “On the creation of a unified system for attracting, using and monitoring international technical assistance.”] Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF#Text> (in Ukrainian)
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2004, June 29). ZAKON UKRAYINY Pro mizhnarodni dohovory Ukrayiny [Law of Ukraine No. 1906-IV “On international treaties of Ukraine”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (in Ukrainian)
15. Dunst C. J., Annas K., Wilkie H., Hamby D. W. (2019). Review of the effects of technical assistance on program, organization, and system change. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, is. 8(2), pp. 330–343. DOI: <http://doi.org/10.11591/ijere.v8i2.17978>
16. Government Portal. (n.d.). Klyuchovi pokaznyky MTD [Key indicators of MTD]. Available at: <https://kmu.gov.ua/mtd-dashboard> (in Ukrainian)
17. NBC News. (n.d.). Donald Trump, Elon Musk, USAID, and the soft power battle with China and Russia. Available at: <https://www.nbcnews.com/news/world/donald-trump-elon-musk-usaid-soft-power-china-russia-rcna189756>
18. Brookings Institution. (n.d.). What comes after a USAID shutdown? Available at: <https://www.brookings.edu/articles/what-comes-after-a-usaid-shutdown/>
19. RBC-Ukraine. (2025, April 28). Ukrayina zaproponuvala Ispaniyi, Portuhaliyi ta Frantsiyi dopomohu u podolanni blekautu [Ukraine offered Spain and Portugal assistance in restoring electricity supply]. Available at: <https://www.rbc.ua/rus/news/ukrayina-zaproponuvala-ispantiyi-portugaliyi-1745868501.html> (in Ukrainian)
20. ForeignAssistance.gov. (2024). Ukraine: Obligations. Available at: <https://foreignassistance.gov/cd/ukraine/2024/obligations/1>
21. OECD. (2019). *Better criteria for better evaluation: Revised evaluation criteria definitions and principles for use*. OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/15a9c26b-en>
22. CEE Bankwatch Network. (2023). *Ukrainian communities at the forefront of reconstruction efforts*. Available at: <https://en.ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Ukrainian-communities-at-the-forefront11-2023s.pdf>
23. CEE Bankwatch Network. (2023). *Ukraine's recovery on the ground: mapping financial resources and solutions for municipalities*. Available at: <https://bankwatch.org/story/rebuilding-ukraine-funding-challenges-and-solutions-for-ukrainian-municipalities>

Ganna Duginets, Yevheniia Zhuk, State University of Trade and Economics. The role of international technical assistance in Ukraine's recovery: how to achieve a sustainable impact?

Annotation. The purpose of this article is to identify the role and effectiveness of international technical assistance in Ukraine's recovery during the war and in the post-war period, with a focus on identifying approaches that can ensure its long-term sustainability. **Research methodology.** The study uses an interdisciplinary approach that combines institutional analysis, assessment of OECD/CDR criteria, and synthesis of domestic and international practices. A comparative analysis of donor structures, types of international technical assistance, and mechanisms for its implementation is supplemented by observations based on specific examples of individual recovery projects in Ukraine. Particular attention is paid to the logic of sustainable development and institutional integration of donor resources. **Results.** The study examines the role of ITA in the process of military and post-war recovery in Ukraine in the context of a deep economic and social crisis caused by full-scale Russian invasion. The dynamics of international technical assistance are analyzed and key donors are identified. It answers the question of whether such assistance can provide not only short-term support but also become a factor in the country's long-term development. **Practical significance of the study results.** The practical conclusions of the study contain a number of recommendations for strengthening institutional capacity and improving project effectiveness: creating a single digital register and coordination center for ITAs; introducing results-oriented project logic with project exit; integration of projects into national development plans; adoption of a legal framework that ensures transparency and compliance with international standards. These conclusions are particularly relevant given the expected reduction in foreign aid (e.g., from USAID) and the need for Ukraine to develop more autonomous, sustainable, and accountable recovery mechanisms. The findings can also serve as a basis for developing future frameworks for international technical assistance in fragile and conflict-affected states.

Keywords: international technical assistance, post-war recovery, innovative development, self-financing, institutional capacity, effectiveness of international technical assistance.